

BOOK REVIEW: IRYNA PUPURS'. THE ORIENT IN THE MIRROR OF ROMANTICISM (THE IMAGOLOGICAL PARADIGM OF ROMANTIC ORIENTALISM: IN THE WESTERN AND EASTERN EUROPEAN LITERATURE AT THE END OF XVIII AND XIX CENTURIES). – SUMY: UNIVERSITY BOOK, 2017. – 407 p.

I. Prushkovska

Doctor of Philology, associate professor
Turkish Studies Department, Institute of Philology
Taras Shevchenko National University of Kyiv
14, Tarasa Shevchenka Boulevard, Kyiv, 01601, Ukraine
irademirkiiev@gmail.com

The book focuses on the research of the national (English, Russian, Ukrainian in full and French, German, Polish in part) variants of Romantic Orientalism like the typological-homothetic and also original literature phenomena, which formed in accordance with the imagological paradigm's similar component parts. Four patterns of the imagological position concerning the *Eastern* ("of a pilgrim", "of a traveler", "of a scientist", "of an exile person") and their corresponding models of orintalization were described. The key imagemas of such varieties of *the Romanticized Eastern's* geocultural imago, as *Egyptian, Indian, Crimean, Steppe* were defined. The basic ways of such decorations of *Eastern*, as "generic", "fairy-tale and mythological", "allegorical and symbolical", "interpretating", were identified. The special features of romantization of the typical and Oriental perceptions ("East is Exotics", "East is One's Own", "East is an Ancient Own", "East is a Danger") were described. The book also presents the specifics of: two ethnotypes ("Cleopatra", "khan Girej"); ethnographic-anthropological imagemas of "Egyptian character" and "Crimean Tatar character"; the gender imagemas of a topos of harem; the main religious imagemas of *Mussulmanic*.

Keywords: Romantic Orientalism, Romanticized Eastern, imagological paradigm, the imagological position and perception, geocultural imago, décor imago, imagema, Asian character, ethnotype, stereotype

РЕЦЕНЗІЯ НА: ПУПУРС І. В. СХІД У ДЗЕРКАЛІ РОМАНТИЗМУ (ІМАГОЛОГІЧНА ПАРАДИГМА РОМАНТИЧНОГО ОРІЄНТАЛІЗМУ: НА МАТЕРІАЛІ ЗАХІДНО- Й СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИХ ЛІТЕРАТУР КІНЦЯ XVIII–XIX ст.). – СУМИ: УНІВЕРСИТЕТСЬКА КНИГА, 2017. – 407 с.

На полицях українських книгарень нещодавно з'явилося нове імагологічне дослідження – монографія Ірини Пупурс "Схід у дзеркалі романтизму...", сама назва якої вже спонукає до роздумів про екзотичне. Об'єктами дослідження стали поетичні й прозові твори орієнтального спрямування англійських, російських, українських, французьких, німецьких, польських письменників, творчість яких пов'язана з романтизмом. Кількість проаналізованих творів свідчить про обшир і багатоаспектність здійсненої І. Пупурс розвідки.

Рецензована монографія логічно структурована, послідовність викладу матеріалу, що визначив зміст шістьох розділів, не викликає заперечень. Монографія Ірини Пупурс певним чином має україноцентричний характер (що зазначає дослідниця у Вступі на с. 14), а одне з її основних завдань – аналітична дескрипція орієнтального первня української романтичної літератури як органічного компонента європейського

сходознавчого ментального простору. І. В. Пупурс належно впоралася з поставленим завданням, що дозволило реалізувати головну мету наукової розвідки, тобто “продемонструвати національні (англійський, російський, український, з додатковим залученням – французького, польського, німецького) варіанти романтичного орієнталізму як типологічно-подібні й оригінальні літературні явища, сформовані за ідентичними імагологічними законами” (с. 12). Плідність і переконливість отриманих результатів забезпечив відповідний інструментарій, зокрема імагологічний метод і структурно-функціональний аналіз, використавши які І. В. Пупурс вперше у вітчизняному літературознавстві окреслила й описала парадигму “романтичного орієнталізму” як об’єкта імагології, а також типологічно зіставила як цілісне явище *Романтизовані Єгипетське, Кавказьке, Кримське, Індійське, Степове, Близькосхідне, Сибірське* та інші різноманітні орієнтальні компоненти західно-європейських (англійських, французьких, німецьких) та східноєвропейських (російських, українських, польських) митців.

Дослідження І. В. Пупурс, інформативно-новаторське за змістом, провокує до дискусії. Так, наприклад, авторка пропонує ввести до наукового вжитку нові терміни: імагологічна позиція (імагопозиція), геокультурне імаго, декораційне імаго, імагемосемантика, по-новому розглянути *Пограничне Степове* російського, українського, польського літературних романтизмів, а саме як повноцінні частини романтичного орієнталізму. Варті уваги виділені Іриною Пупурс чотири види імагопозиції щодо *Східного* та відповідні моделі романтичної орієнталізації (паломницька, мандрівна, наукова, невільницька), що відкриває нові перспективи і можливості в осмисленні, здавалось би, давно досліджуваної проблеми.

Висновки здійсненого дослідження є ґрунтовними, повними достатньою мірою, які відображають кінцевий результат розвідки і дають відповіді на поставлені питання-завдання. Монографію Ірини Володимирівни Пупурс можна вважати цілісним, закінченим дослідженням, виконаним на високому науковому рівні. Прагнення авторки привернути увагу до західно- й східноєвропейських літературних творів на східну тематику, написаних у рідній поетичній й естетичній романтичній формі, не можна не підтримати, послуговуючись хоча б думкою про необхідність пізнання “іншого”, чому сприяє прочитання закодованих для європейського читача все ще “екзотичних” східних смислів.

І. В. Прушковська